

Sámi allaskuvla

Sámi University of Applied Sciences

KURSPLAN

Samisk språkdidaktik med fokus på grundläggande läs
och skrivfärdigheter

7,5 hp

1. KURSENS NAMN

	Samisk språkdidaktik med fokus på grundläggande läs och skrivfärdighet
Namn	På svenska: Samisk språkdidaktik med fokus på grundläggande läs och skrivfärdigheter. Davvisámegillii: Sámegieldidaktihkka mas lohkan ja čállin lea guovddážiis Julevsámegiellaj: Sáme gielladidaktijjka ulmijn lánhkám ja tjállemmáhttudagá Áarjelsaemien: Saemien gieledidaktihke gusnie lohkeme- jñh tjaelemetjehpiesvoeth Leah jarngesne. På norsk: Samisk språkdidaktikk med fokus på lesing og skrivning. In English: Sámi language didactic with focus on reading and writing

å

2. INFORMATION OM KURSEN

Ämneskod och kursnivå	SAM601- 1. syklus
Omfattning	7,5 hp
Kursens genomförande	Kursen genomförs på distans med samlingsträff och via en internetbaserad kursplattform.

3. TYP AV KURS

Typ av kurs	Uppdragsutbildning
-------------	--------------------

4. ANTAGNINGSKRAV

Antagningskrav	Utbildning för personer som är anställda av en huvudman i Sverige och undervisar vid Sameskolan eller i samiska; samiska på sameskolan, samiska som modersmål och samiska som moderna språk. Det gäller både personer som är legitimerade lärare, men saknar behörighet i samiska, och personer som saknar lärarutbildning, men har kunskaper i samiska.
----------------	--

5. UNDERVISNINGSSPRÅK

Undervisningsspråk	Nord-, lule- och sydsamiska, svenska och norska.
--------------------	--

6. KURSINNEHÅLL

Kursinnehåll	<p>I kursen är läs- och skrivfärdigheter i skolan med fokus på samiskt språk i fokus. Under den här kursen får deltagarna kunskap och färdigheter om samisk språkdidaktik, olika läs- och skrivdidaktiska förhållningssätt, elevers läs- och skrivutveckling, samt hur läs- och skrivaktiviteter kan kopplas till undervisning i andra ämnen och på så sätt stötta elevers lärande. Hela kursen är direkt kopplad till samiska läs- och skrivfärdigheter och behandlar samiskan både som första- och andraspråk, samt kopplat till språkrevitalisering. Kursen har en stark didaktisk inriktning, det vill säga en inriktning mot ämnesteorier, ämnesdidaktik och generella lärarkompetenser för lärare som undervisar i samiska.</p> <p>Innehållet i kursen diskuteras genomgående utifrån deltagarnas egna kunskaper och beprövade erfarenheter i den egna lärarverksamheten. Vikten av att hålla sig uppdaterad vad gäller aktuell forskning kring undervisning i samiska kopplas till betydelsen av detta för det faktiska klassrumsarbetet. Innehållet i kursen är både teoretiskt och praktiskt med en tydlig koppling till läroplanen och kursplanen i samiska. Ett ämnesdidaktiskt perspektiv utvecklas genom att deltagarna tar del av aktuell forskning kring inkluderande förhållningssätt som behandlar elevcentrerat undervisningsperspektiv, estetiska och kreativa läroprocesser, natur och närsamhälle som lärmiljö, ämnesövergripande undervisning och samverkan mellan hem och skola. Genom att pröva på olika undervisningsmetoder, inklusive digitala resurser och verktyg i undervisningen får deltagaren kunskaper om hur alla elevers behov kan mötas. Likaså diskuteras planläggning, genomförande och utvärdering av undervisning samt frågor om betyg och bedömning för lärande. Detta för att ge möjligheter att främja elevers lärande och synliggöra lärandet.</p>
--------------	---

7. KURSMÅL

Kursmål	<p>Efter genomgången kurs ska deltagaren</p> <ul style="list-style-type: none">• känna till och ha kunskap om centrala didaktiska teorier och aktuell forskning• känna till och ha kunskap om centrala teorier och aktuell forskning inom fältet för läs-, skriv- och språkutveckling och kunna anpassa dessa till samiska• kunna förklara och tillämpa olika centrala begrepp och termer inom fältet för läs-, skriv- och språklärande
---------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • kunna beskriva, använda och kritiskt granska och förhålla sig till olika metoder som kan användas för att stötta elevernas läs-, skriv- och språkutveckling, både avseende samiska som första- och andraspråk och språkrevitalisering • beskriva och problematisera hur olika didaktiska val kan påverka elevers samiska språk- och flerspråksutveckling samt läs- och skriftspråksutveckling • kunna planera, genomföra och kunna kritiskt granska samisk språkundervisning utifrån aktuella styrdokument • kunna anpassa samiska undervisningen utifrån elevers olika behov och stötta elevers muntliga och skriftliga språkanvändning • kunna lägga till rätta för ämnesövergripande undervisning, undervisning i olika undervisningsmiljöer, samt användandet olika estetiska ämnens uttrycksmöjligheter i samband med elevers språk- läs och skrivutveckling • kunna använda olika modeller för att bedöma och stötta elevers samiska läs-, skriv- och språkutveckling • känna till hur olika digitala resurser kan användas för att stötta elevers samiska språk-, läs- och skrivutveckling • kunna granska olika samiska läromedel inom fältet läs- och skrivundervisning utifrån olika kriterier
--	---

8. UNDERVISNINGSFORMER

<p>Undervisningsformer och genomförande av kursen</p>	<p>Kursen genomförs på distans med en samlingsträff och interaktiva gruppträffar, all annan undervisning sker via en internetbaserad kursplattform. Deltagarna förväntas delta aktivt både enskilt och i grupp. Förutom inläsning av kurslitteratur innefattar detta arbete även kursuppgifter som baseras på litteraturstudier och på deltagarnas egna erfarenheter och iakttagelser ur arbetslivet. Uppgifterna redovisas muntligt och skriftligt.</p>
---	--

9. ARBETSKRAV INFÖR EXAMEN

<p>Arbetskrav inför examen</p>	<p>Arbetskrav inför examen är två (2) obligatoriska uppgifter:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Deltagaren genomför ett samiskt språkdidaktisk undervisningsupplägg. Till detta skriver deltagaren en didaktisk text där deltagaren reflekterar sitt undervisningsupplägg. Texten ska vara mellan 3-5 sidor lång. Texten ska inlämnas till
--------------------------------	--

	<p>bedömning. Deltagern kan istället även välja att presentera texten muntligt vid ett seminarium.</p> <p>2. Reflektionstext där deltagaren diskuterar och reflekterar över en vald frågeställning knutet till samisk läs- och skrivinlärning.</p> <p>Uppgifterna bedöms godkänd/icke godkänd. Uppgifterna ska vara godkända före deltagaren för genomföra examen.</p>
--	--

10. EXAMEN OCH BEDÖMNING

Examen och bedömning	<p>Skriftlig hemexamen där deltagaren skriver en artikel som är mellan 5-7 sidor. Deltagaren väljer teman som är relevanta till kursmålen i samråd med kursläraren.</p> <p>Examen bedöms ECTS, där mas A är högsta betyg och E lägsta. Betyget F innebär att examen inte är godkänd.</p>
Omexamen	Ny eksamen genomförs utifrån exemensregler vid Sámi allaskuvla.

11. ÄR DET MÖJLIGT ATT TA ÄMNET I PRIVAT REGI?

Är det möjligt att ta ämnet i privat regi?	Det är inte möjligt att ta ämnet i privat regi.
--	---

12. KVALITETSSÄKRING

Kvalitetssäkring	<p>Kursutvärdering sker fortlöpande under kursens gång och utifrån olika perspektiv i relation till kursens mål och tanke på kursens kvalitet. Deltagarnas helhetsupplevelse av kursens måluppfyllelse diskuteras samt utvärderas genom en skriftlig enkät vid kursens avslutning. Utvärderingen ska ge undervisande lärare möjlighet att reflektera över sin egen utveckling i förhållande till de förväntade målen som presenteras i kursplanen samt hur dessa kan relateras till den egna yrkesverksamhetens utveckling. Utvärdering och dess innehållsliga återkoppling ska betraktas som en del av kursens genomförande. Utvärderingsresultatet delges deltagarna och uppdragsgivaren samt ingår som underlag för vidareutveckling av kursen.</p> <p>Sámi allaskuvla utvärderar genomförandet av kursen utifrån ett kvalitetssäkringssystem och studenterna utvärderar kursutbudet och kurskvaliteten. På studentnivå utvärderas kursen vid avslutning av kursen. På institutionsnivå utvärderas kursen utifrån</p>
------------------	--

	studentutvärderingar, och olika rapporter såsom examensrapporter och sensorrapporter.
--	---

13. KURSLITTERATUR

Kursbok:

Alatalo, Tanja (red.) (2016). Läsundervisningens grunder. Malmö: Gleerups. (104 s.)

Kompendium:

Belancic, Kristina, Lindgren, Eva, Outakoski, Hanna & Westum, Asbjørg (2017). Nordsamiska i och utanför skolan: språkanvändning och attityder. M. Liliequist och C. Cocq (red.). *Samisk kamp: kulturförmedling och rättviserörelse*, s. 252-279. Umeå: Bokförlaget h:ström-Text & Kultur. (18 s.)

Helander, Nils Øivind (2003). Sámegielat oahppoplána álgoahpahusa árvvoštallan. Girjji: V, Hirvonen (doaim.). *Sámi skuvla plánain ja praktihkas*, s. 87-106. ČálliidLágadus. (21 s.)
eller

Helander, Nils Øivind (2003). Vurdering av begynneropplæring etter læroplan i samisk. I: V, Hirvonen (red.). *Samisk Skole i plan og praksis*, s. 82-100. ČálliidLágadus. (17 s.)

Keskitalo, Pigga ja Kaarina Määttä (2011): Sámegielat álgoahpahusa gielalaš iešvuodat. *Sámi dieđalaš áigečála*, 1/2011. Ladda ner på: <http://site.uit.no/aigecala/sami-diedalas-aigecala-1-2011-keskitalo-maatta/>

eller

Keskitalo, Pigga, Määttä, University of Lapland Kaarina & Uusiautti, University of Lapland Satu (2014). Language Immersion Tepee” as a Facilitator of Sámi Language Learning. *Journal of Language, Identity & Education*. Vol. 13, No 1, s. 70-79. (7 s.)

Monsen, Marte & Randen, Gunhild Tveit (2017). *Andrespråksdidaktik – en innføring*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk, s. 104-117. (14 s.)

Outakoski, Hanna, Lindgren, Eva, Westum, Asbjørg & Sullivan, Kirk P. H (2018). Researching writing development to support language. C. Cocq and K. Sullivan (eds). *Perspectives on Indigenous writing and literacies*, s. 165–185. Leiden, Netherlands: Brill Academic Publishers. (21 s.)

Todal, Jon (2019). Preschool and School as Sites for Revitalizing Languages with Very Few Speakers. L. Hinton, L. Huss and G. Roche (ed.). *The Routledge handbook of language revitalization*, s.XXX-XXX. London: Routledge.

Referenslitteratur:

Øzerk, Kamil ja Randi Juuso (1999): *Pedagogalaš jurddagirji guovttegielalaš mánáidgárddiide - Pedagogisk idébok for tospråklige barnehager*, Sámi oahpahusráđđi, Guovdageaidnu/odđa deaddileapmi Davvi girji OS 2010.

Nordsamisk litteratur:

Baal, Lisa ja Kirsten Wirkola (2007). *Ávkin ja hávskin. Rávvgat mo álgolohkan oahpahusain bargat. Sámediggi. (válljevvon oasis.)*

Skrivesenteret/Sámi lohanguovddáš: *Čáliidettiin. Praktihkalaš barggut lohkan- ja čállinstrategijaid oahpaheamis.*

<https://ovttas.no/nb/node/34809>

Oahptii, Ingá (2002). *Álgodiehtu sámegeiela nubbingiellanoahpahussii. Dápmot, Davvi Girji, s. 7-47. (40 s.)*

Wirkola, Kirsten ja Lisa Baal (2003). *Hoahkat ja stoahkat, rávvgat mo sámegeielain bargat 1. Luohkás. Sámediggi. (válljevvon oasis.)*

Nordsamisk referenslitteratur:

ÁGOR. *Giehtagirji. TRAS- joavku.*

<http://www.idut.no/produkter/tabid/62/c-58-nordsamisk.aspx>

<https://shop.davvi.no/laeremidler/samisk-lm.html?bfilter=f1:1>

Eira, Karen Inga ja Inger Ellen Gaup (2009). *Ánin Dánin. Oahpaheaddji neavagirji 1. ceahkkái. Kárašjohka: Davvi Girji*

Helander, Nils Øivind (2016): *Ohppojuvvon ja sohppojuvvon giella. Gielladiđolašvuohhta, čálamáhttu ja guovttegielatvuohhta. Dieđut 1/2016. Guovdageaidnu: Sámi allaskuvla*

Ijäs, Johanna (2009). *Mun válddá dán – giellaoččodeaddji máná ovddemus árramorfologalaš vearbasojahanvuogit. Dieđut 1/2009. Sámi allaskuvla.*

Lulesamisk litteratur:

ÁGÅR - *Giela dárkustallam báejválasj aktijvuodan. Giela dárkustallam báejválasj aktijvuodan.*

<https://shop.davvi.no/laeremidler/samisk-lm.html?bfilter=f1:3;>

Eira, Karen Inga ja Inger Ellen Gaup (2012). *Ánin Dánin. Áhpadiddje nævvogirji 1. dássáj. Kárašjohka: Davvi Girji*

Sydsamisk litteratur:

Klemensson, Åsa & Joma, Liv Karin. *Gieline áahpenidh 3. Lohkehtæjjan bihkedimmie. Solum forlag. s. 9 – 16. (8 s.)*

Klemensson, Åsa, Aagård, Anita Dunfjeld og Joma, Liv Karin. *Gieline áahpenidh 4. Lohkehtæjjan bihkedimmie*. Solum forlag. s. 9 – 17. (9 s.)

Klemensson, Åsa, Aagård, Anita Dunfjeld & Joma, Liv Karin. *Gieline áahpenidh 5. Lohkehtæjjan bihkedimmie*. Solum forlag. s. 17 – 29. (13 s.)

Klemensson, Åsa & Joma, Liv Karin. *Gieline áahpenidh 6. Lohkehtæjjan bihkedimmie*. Solum forlag. s. 22 – 33. (12 s.)

Klemensson, Åsa & Renhuvud, Madeleine. *Gieline áahpenidh 7. Lohkehtæjjan bihkedimmie*. Solum forlag. s. 22 – 31. (10 s.)

Sydsamisk referenslitteratur:

TRAS - *Vihthesjimmie gielste biejjeladjte ektiebarkosne* (2016)
<http://www.idut.no/produkter/tabid/62/c-108-srsamisk.aspx>

Referens till lärarhandling för examen i läsning på samiska (Udir, Norge):

<https://www.udir.no/eksamen-og-prover/prover/eksempeloppgaver-tidligere-nasjonale-prover/5.-trinn/lesing/samisk/?path=cefqlhgcefglhecefglkh>

<https://www.udir.no/eksamen-og-prover/prover/eksempeloppgaver-tidligere-nasjonale-prover/8-9-trinn/lesing/samisk/?path=cefqlhhcefgligcefglii>

Styrdokument och Skolverkets övriga elektroniska referenser:

LP Sameskolan, kursplan i samiska. Laddas ned på:

<https://www.skolverket.se/undervisning/sameskolan/laroplan-och-kursplaner-i-sameskolan/laroplan-lsam11-for-sameskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet-i-vissa-fall>

Sameskolan. Laddas ned på:

<https://www.skolverket.se/undervisning/sameskolan>

Mitt språk samiska. Laddas ned på:

<https://natmin.skolverket.se/samiska.htm>

Nya perspektiv inom ämnet modersmål. Laddas ned på:

<https://www.skolverket.se/publikationer?id=3693>

Om betyg och bedömning. Laddas ned på:

<https://www.skolverket.se/for-dig-som-ar.../elev-eller-foralder/betyg-och-nationella-prov/betyg-och-kunskapskrav>

<https://www.skolverket.se/undervisning/sameskolan/betyg-i-sameskolan>

<https://www.skolverket.se/undervisning/sameskolan/bedomning-i-sameskolan>

Film. Laddas ned på:

<https://www.google.se/search?q=skolverket+filmer+samiska&ie=UTF-8&oe=UTF-8&hl=sv-se&client=safari>